

Nüvit Osmay'ın Değerli Anısına

Bilim ve Teknik dergisinin 140 sayısına editörlük yapan Nüvit Osmay'ı, 12 Temmuz 1997'de kaybetmiştik. Onu sevgiyle anıyoruz. Tıpkı bizim gibi Nüvit Osmay'ı Bilim ve Teknik okuyucuları da sevgiyle anıyor. Aşağıdaki mektup, okuyucularımızdan birinin, onun hakkında duygularını anlatan satırları içeriyor.

Sevgili Hocam, sizi her geçen gün daha çok özleyen biri olarak bu satırları kaleme alıyorum. Sizi, 1965 yılında, halkevlerinin kültür faaliyetleri içinde yer alan "toplum önünde konuşma sanatı" (Düşün Konuş Dinle- DKD) ile ilgili kursların yöneticisiyken tanıdım. Beni ve bütün sizi tanıma fırsatı bulan öğrencileri ve dostlarınızı çok etkilemişsiniz. Güzel insan olmanın bütün özelliklerini taşıyan biriydiniz. Uzun yıllar devam eden bu kurslardan binlerce öğrenci yetişti. Bize kazandırdığınız yetenekler için hepimiz size minnettarız.

Bu güzel ülkemize yaptığınız en büyük katkılardan biri de TÜBİTAK Bilim ve Teknik dergisinin editörlüğünü üstlenmenizdi. Yılların bilgi birikimini ve yurtdışında yayımlanan bilim mecmualarından yaptığınız tercümelemler inanılmaz güzellikteydi. Bilim ve Teknik dergisinin bugün Türkiye'nin en popüler tek mecmuası olmasında sizin çok önemli katkılarınız var kanımca. Hele Bilim ve Çocuk dergisini görseydiniz ne kadar mutlu olurdu. Sizi daha iyi tanıyabilmeleri için genç kardeşlerime önerim, "İnsan Mühendisliği" adlı eseri okumalarıdır.

Sizi sevgiyle ve özlemlerle hep anacağız sevgili Hocam.

Dr. Ahmet Çakır - İstanbul

Evcilleştirilen Hayvanlar

Biyolojiye büyük ilgi duyuyorum. Aslında bütün hayvanların insanlar için var olduğunu düşünüyorum. Aylar önce bir televizyon kanalında, bir bilgi yarışmasında ilk evcilleştirilen hayvanı sordular. Şıklar da, "at, kedi, köpek, kuş ve yunus"tan oluşuyordu. Yarışmacıda ve çoğu kişiye olduğu gibi, benim de aklıma önce "at" geldi.

Tarihöncesi avcılar atları, yemek için, önce öldürdüler. Daha sonraları insanlar atlara binmeyi ve onları tarımsal çalışmalarında kullanmayı öğrendiler. Günümüz atları, milyonlarca yıl önce yaşamış küçücük ve ürkek yapılı orman hayvanlarının torunları. Günümüzde vahşi atların soyu neredeyse tükenmek üzere.

Ancak sözünü ettiğim yarışma sorusunun yanıtı "köpek" olarak açıklandı. O günlerde çekindiğim hayvanlar arasında olan köpeğin, ilk evcilleştirilen hayvan olması beni oldukça şaşırtmıştı. Merak edip, ansiklopediden baktım. Atlar ilk kez 6000 yıl önce, Orta Asya'da tarihöncesi dönemde yaşayanlar tarafından evcilleştirilmiş. Köpeklerse, Taş Devri'nin sonuna doğru evcilleştirilmeye başlanmış.

Mağara insanları, geyik ve diğer hayvanları avlamalarına yardımcı olması için vahşi köpekleri evcilleştirmişler.

Hayvanların insanlara bağlılığı hakkında ne de çok film yapılmıştır. Bu filmlerin hemen çoğunda da başrol oyuncularını köpeklerdir. Yani köpekler bizlerin en eski ve en sevgili dostları. Bunlardan başka, evimizde beslediğimiz ve çevremizde gördüğümüz hayvanların çoğu evcil. En gösterişli evcil hayvansa deve. Filler, insan koşullarına pek uyum sağlayamadıkları için evcil sayılmıyorlar. Bu nedenle onların da soyları tehlike altında. En son evcilleştirilen hayvansa alageyik.

Bütün evcil hayvanlar yabani soylardan elde edilmiş. Ancak onların ataları yabani olmasına karşın, kendileri artık yaban yaşama uyum sağlayamıyorlar. Onlar, insanların değişik gereksinimlerini yerine getiriyorlar; örneğin kedi birtakım kemiricileri evlerden uzak tutuyor; deve eti için beslediği gibi yük hayvanı olarak da kullanılıyor; kaz, ördek, tavuk gibi kanatlılar, eti, yumurtası için beslenme amaçlı yetiştiriliyor. Bazı kuşları da haberleşme amaçlı kullanıyor insan. 21 yüzyılda, evcil hayvanlar bilimsel çalışmalara da dahil edildiler. Genetik mühendisliği, büyük olasılıkla gelecekte evcil hayvanların yapısını ve görünümünü değiştirecek. Bu değişimin "canlı yaşama ne gibi olumlu ya da olumsuz etkileri olacak?" sorusunu tartışalım derim; bir de şunu belirtmek istiyorum: Kısa bir süre önce çok çekindiğim köpeklerden artık çekinmiyorum. Hatta bir gün belki ben de onlarla dostluk kurabilecek seviyeye gelebileceğim.

Seval Ünver - Ankara

Sosyal Bilimler Üzerine

Günümüzde sosyal bilimlerin giderek artan önemine karşılık, sosyal bilimlere gösterilen ilginin buna koşut olarak artmadığını aksine azaldığını

görmekteyiz. Bunun sonucu olarak da üniversitelerde sosyal bilimler araştırmalarına ayrılan ödenekler azalmakta, bazı bölümlerin lisans düzeyindeki eğitim bölümleri kapatılmakta. Bu durum adeta sosyal bilimlerin tasfiyesi biçiminde işlemekte.

Sosyal bilimlerin geriletmesine karşılık, doğa bilimleri ve teknoloji üzerine bir ilgi artışı söz konusu. Halbuki sosyal bilimler, bizim yaşantımızı çözümlenemize, kendi tarihsel sürecimize bakmamıza yardımcı olurlar. Sosyal bilimlerle kendimizi anlarız. Yaşama dair eleştirel ve sistematik düşünmenin yolunu açarız.

Günümüzde olduğu gibi, sosyal bilimleri daha fazla kâr etmek uğruna feda etmemeliyiz. Aksi takdirde kendimize bakmamızı sağlayan pencereyi kapatmış olacağız. İşte tam da bu noktada sosyal bilimlere ilginin yeniden canlandırılması gerekmektedir. Bilim ve Teknik dergisine de bu noktada önemli görevler düşmekte. Bilim ve Teknik dergisi, sosyoloji, felsefe, psikoloji ve siyaset bilimi gibi alanlara daha fazla yer ayırmalı. Sosyal bilimlere gereken ilginin gösterilmesiyle ancak sosyal bilimler lağı olduğu yere gelebilecek.

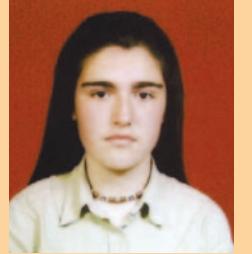
Nezvat Samet Baykal
AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi
Kamu Yönetimi Bölümü Öğrencisi
e-posta: samet_baykal@hotmail.com

Kirli Bir Sona Hayır

Biz çevremizi böylesi kirletmeyi sürdürürsek, acaba sonumuz ne olacak? Bu soru, bazılarının umurunda olmasa da, beni ve çevresini korumak isteyen tüm insanları çok üzüyor. Eğer, Kutuplarda buzullar erimeye devam ederse, mevsim değişimleri bu denli hızla sürerse ve ormanlarımız insanlar yüzünden gün geçtikçe azalır, sonumuzun bir felaket olacağını söylemek hiç de zor değil. Bu son fazla uzamayacağı da benziyor. Belki 20, belki 60 yıl sonra, dünya bu felaketle karşılaşabilir. Şunu hiç anlayamıyorum: "Neden doğayı bu denli tahrip edip, kendi sonumuzu kendimiz getiriyoruz?" Buzulların erimesi sonucunda kıtalar sular altında kalacak. O zaman, yalnızca kendini düşünen, "doğada her şey insanın hizmetine sunulmuştur" diyenler, "nereye kaçacaksınız?" bilmiyorum.

Böyle bir sonu görmemek için çevremize dönüp bir bakalım diyorum. Bu kirliliği tanıdıktan sonra, kirlilikteki payımızı düşünelim ve temizlemek için "ne yapabiliriz? birlikte tartışıp, çözümleri yaşama geçirelim.

Pınar Karabacak - Samsun

Değerli Okurlar, görüşlerinizi

400 kelimeli geçmeyecek biçimde ve fotoğrafınızla birlikte "TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi, Forum Köşesi, Atatürk Bul. No:221 Kavaklıdere-Ankara" adresine gönderebilirsiniz. Görüşler aktarılrken 3. şahısları suçlayıcı ifadelerden kaçınılması rica ederiz. Forum'da yayımlanan okuyucu görüşleri Bilim ve Teknik dergisini bağlamaz. Forum köşesine aşağıdaki telefon ve faks numaralarıyla da erişebilirsiniz:

Tel: (312) 468 53 00 / 1067 (Gülğün Akbaba) Faks: (312) 427 66 77